

25. september 2023

UKA2023/15b

Naalakkersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataa tunngavigalugu oqallineq.

(Naalakkersuisut siulittaasuut)

Aallarniutigalugu Naalakkersuisut siulittaasuata ammaalluni oqalugiaataanut imartuumut Siumumiik qujavugut.

Kingumunaasit ukiaanerani ataatsimiissalluta maanga Inatsisartut ataatsimiittarfissuanut katersuuppugut, aasap ulluini ilaquuttat, ikinngutit minnerunngitsumillu pinngortitaq nukissamik qularnanngitsumik aallerfigereerlugit.

Siumup Inatsisartuutitaani erinisuppugut Inatsisartuni, Naalakkersuisuni maanilu allaffissuarmi suleqatigut, ukiaq manna ulapaaqatigissallugit minnerunngitsumik nunatsinni innuttaasunut atugassarititaasut sapinngisamik pitsanngorsassallugit nunattalu siumut ingerlaqqinnissaanut aqutissiueqatigiissalluta. Pingaernerpaatitsigu qinikkatut nunarput inuilu pillugit qinigaanikuugatta, nunatsinnut nunaqqatitsinnullu kiffartuussisussaataalluta.

Tamatta inissaqarpugut

Maani nunami innuttaasut: nunatta avannaarsuaninnganneerutta, kitaaninnganneerutta kangianinnganneeruttaluunniit inuiaavugut ataatsit. Tamatta tikilluaqqusaasariaqarpugut suminnganneerneq apeqqutaatinnagu nunatsinnimi innuttaasut tamaasa pisariaqartippagut. Taamatulli oqarneq naammassorinngilaq tassami tamatta maani nunami angerlarsimaffeqarnissarput kialaartumilu siniffeqarnissarput ulloq manna tikillugu qulakkeersimangilarput. Takorluulaariartigu nunatta avataaniik suliarportorpassuit

tikerarput inissaqartinneqartarlutillu. Sooq taava nammineq nunaqqatigut inissaqartissanngilagut? Nunarput issittuuvoq inuillu ikittunnguuvugut, ajornartorsiut kivissinnaasariaqarparput kommunit suleqatigalugit.

Nuttarsinnaanermut aningaasaateqarfiup atorluarneqarsinnaanera anguniarlugu, piunasaqaatit nutarterneqaaqqissinnaanerat Siumumi ammaffigivarput, inummi suliffissaqaruni inissaqarlunilu taava periarfissaq taanna atorsinnaasariaqarpaa suliffissaaleqisuuneq tunngaviginngikkaluarlugu.

Pinngortitamut eriajinnineq

Pinngortitamut mingutsitsinnginnissaq sulissutigiuartariaqarparput ass. erngup nukinganik nukissiuuteqarnikkut annertusaaqqinnissamik pilersaarutit aammali inuttut ataasiakkaatut iliuuseqaaqataanerusinnaavugut, ass. tamatta immitsinnut qiviarsinnaavugut, qanoq atueriaaseqarpugut? Qanoq iliorutta pinngortitaq mianerinerusinnaavarput? Inuttut ataasiakkaatut, nerisassanik eqqaanerujussuaq iliuuseqarfigisinnaavarput sinnitsinnik atorluaaneq tunngavigalugu, atisakugut inunnut allanut ingerlateqqissinnaavagut uagullu allat pigisakuinik atorluaaqqissinnaalluta aammali pisiniarfinni suliffeqarfinnilu allani nerisassanik eqqaaneq pinngitsoortinniarlugu iliuuseqarnerusinnaavugut soorlu nerisassanik qaangiutilersunik akikilliliisarnikkut, tassami CO₂-mik mingutsitsineq annikillisassagutsigu tamatta iliuuseqaaqataasariaqarpugut inuttut ataasiakkaajugutta imal. suliffeqarfimmiikkutta.

Suliffeqarfiit pisortat pigisaat aammalu namminersortut akunnittarfiillu il. il. mingutsitsinerat isiginiarnerusariaqarpagut iliuuseqarfigalugillu assersuutiginnartigit mingutsitsinnginnerusunik akuutissanik svanemærkilinnik atuinerat qanoq ippat? Aammattaaq microplast silaannarmik imartatsinnilu mingutsitsisoq annikillisarniarlugu suliffeqarfiit qanoq iliuuseqarpat? Siumumi isumaqarpugut atorluaanermut pikkorissiartoraluarluta suli tamatta annertunerusumik iliuuseqaaqataanerusariaqartugut.

Utoqqaat

Oqartoqartarpoq utoqqaat qimarrapput aammalu utoqqaat asuli qineqqusaarutaannaasut, taamatut oqartarnek misigisimanerlu paasinarpoq tassami politikikkut iliuuserisagut

tuaviuunneqarsimallutik suliarineqarsimasut ilaanni artukkersuutaaginnalertartut ilisimavarput.

Politikkikkut iliuuseqartoqarpoq, aapparisaq isertitai nanertuutaajunnaarniarlugit aammalu annerusumik isertitaqarsinnaaneq aqutissiuunneqarluni kisianni utoqqalinersiat suli naammangerujussuarput. Naammaginantumik aaqqiinissatsinnut akissaqanngikkutta, nunatta karsia miinuserinnaveersaartariaqanngilarput imal. nunatta avataanut aningaasanik atorniarsinnaavugut, Siumumiik aqutissat taakkua tikkuarpagut pisariaqavimmat aaqqiissuteqarnissaq.

Sulisussaqaarniarneq

Qaffasissumik ilinniarsimasunik soorlu nakorsanik, niviarsissanik, uumasut nakorsaannik, inatsisilerituunik allanillu pisariaqartitsinerput suli annertuvoq taakkualu tikisiortorneqarnerat pissusissamisoorpoq. Allanittaaq avataaniik tikerartoqarpoq, soorlu kangiamiunik taakkua igaarisartagaat soqutigineqartorujussuummata aammali nunaqavissut suliffiginnaasaralui allaat maanna tikisitanik suliarineqartalerput soorlu pølsebarini, asaasuni, pisiniarfinni allanilu sulisussatut tikerartinneqalermata tunngavilersuutigalugu "kalaallit sulisinnaangimmata". Taamaattumik tikisitsinissamut piunasaqaatit sukaterneqartariaqalerput kalaaleq nunaqavissoq salliutinneqartuarnissaa siunertaralugu.

Nunaqqatigut timikkut ajoquteqanngikkaluarlutik sulisinnaagaluit sulisinissamilli kajumigisaqanngitsut aningaanic annerusumik piunasaqaateqanngitsumillu pisortat tungaanniik tuniorartarpagut, allaat aningaasat taakkua aanngajaarniutinut atorneqarnerat isiginnaaginnarlugu, alloriartariaqalinnginnerpugut aningaasat tunniussatta aanngajaarniutinut atorneqannginnissaat qulakkiissallugu?

Ullumikkut uunga killissimavugut, sulisussaaleqineq tunngavigalugu suliffeqarfiit matoqqasariaqartarlutik imal. sivikinnerusumik ammasariaqartarlutik ass. sulisut aningaasarsisimmamata aammalu inuusuttorpassuit ilai uninngaannarmata sulerusunnatillu.

Peqqinnissaqarfik, inunnik isumaginninneq, sillimaniarneq

Peqqinnissaqarfik pillugu innuttaasut maalaarutaat tusartuarpagut, tamannalu tupinnangitsumik pissutissaqarluarpoq tassami avatitsinnut sanilliulluta nunatsinni atugassarititaasut allarujussuupput. Nakorsat niviarsissallu amigartorujussuupput atugassarititaasullu taakkununga pitsaanerpaanatik. Inuit ataasiakkaarluta immikkut nakorsaqqanngilagut akerlianilli nakorsat niviarsissallu allanngorartorujussuit nunatsinni sulipput, taamaattumik Siumumi isumaqarpugut piffissanngortoq nunani allaneersunik nakorsanik atuinisaaq aqqutissiuutissallugu, ass. ippassaaneeraannanguaq Inatsisartut Nunanut allanut sillimaniarnermullu ataatsimiititaliaat USA-mi angalagami amerikarmiut nakorsaannik qaffasissumillu inissisimasumik ataatsimeeqateqarpoq. Nakorsaq taanna oqaluttuarpoq, Qaanaamiissimalluni taavaniinnerminilu aggersarneqarsimavoq ikiuukkiartoqqullugu, sunaaffa arnaq inuusuttunnguaq ernisuttoq. Piumaffiginineqarnini malillugu ikiuussimavoq, aamma tuluttut oqaaseqarnera aporfiusimangilaq pisariaqartitsisorlu ajornaquteqanngitsumik ernisinneqarsimalluni. Oqaatigaa nunatsinni innuttaasut amerlialluttuinnartut tuluit oqaasiinik atuisinnaammata oqaatsit attaveqatigiinnermi ajornartorsiutaanngitsut aamma oqaluttuarpoq Amerikami nakorsat 100.000-usut taakkunangaanniillu ass. nakorsat imal. nakorsanngorniat nakorsanngorlaallu 100-t nunatsinnut nassiunneqarsinnaagaluartut piffissami sivilisunerusumi sulisillugit allaallu immaqa akikinnerusumik sulitinneqarsinnaallutik soorlu sinerissamut siammarlugit, akisoorsuarminngooq tikisitsisarnerput taamaalilluni killilerneqarsinnaammat namminnerlu nunaminnut ataqqinnittuugamik Amerikami innuttaassusertik peernaviangilaat. Sooq soqutiginnippat? Tassa nunatsinni sulisinnaaneq soqutigivaat, Amerikami allaffissornerujussuaq pissutigalugu, amerikarmiut nakorsarneqassagunik sillimmateqaqqaartariaqartarmata tamannalu nakorsanut allaffissornerujussuarmik kinguneqartarmat tamannalu Amerikami napparsimavimmi sulinissamut kajumissaataaneq ajormat. Nakorsaq taanna naapitarput, nunatsinni Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfianut allagaqartarsimagaluarpoq ajoraluartumillu ulloq manna tikillugu akineqanngisaannarsimalluni.

Ajornartorsiut alla taarusutarput tassaavoq, nunatsinni sulisoqarsinnaanermut akuersissutit naalagaaffimmiit aqunneqarnerat, tamanna ukiorpassuannngortuni killilersuisuuvoq suliat sukkanerusumik suliarineqarsinnaagaluartut Qallunaat Nunaanni arriisaarunneqartarmata.

Tassunga oqartussaaffik nunatta akisussaaffigilertariaqaraa Siumumiik aammaarluta oqaatigerusupparput.

Ajornartorsiut alla isiginngitsuusaarsinnaangisarput tassaavoq takornariarpassuit nunatsinnut isaalerneranni peqqinnissaqarfitta ilungersoreersup qaavatigut artukkerneqarneq. Tamanna Islandimi aamma nalaanneqarsimavoq ullumikkullu sulii ajornartorsiutaalluni, taamaattumik umiarsuit takornariartaatit nunatsinnut qanoq iluaqutaatiginersut misissorneqartariaqarpoq, eqqaamavarami Avannaata Kommunia ataatsimeeqatigalugu oqartoqartoq umiarsuit takornariartaatit taamannak tikeraraluarmata illoqarfiup aningaasarsiorneranut annerusumik sunniuteqarneq ajortut, akerlianik umiarsuit inuillu pingortitamut annertuumik mingutsitsisarput peqqinnissaqarfimmullu artukkiisarlutik. Ajornerpaamik pisoqarmat ippassaaninguaq tunumi kangerluit ilaanni umiarsuaq ikkarlippoq qujanartumilli inunnik ajoqusertoqarani. Taamaattumik minnerpaamik umiarsuit takornariartaatit nunaqavissunik ilisimasortanik ilaqartinneqartariaqarput, immami nalunaarsorneqarsimangitsuni angalaqquusaassanngillat, piniartut akornusersorneqassanngillat aamma kulturitsinnik ilisimasalinnik soorlu qangarnisarsiuunik nunami angalaassappata ilaqartinneqartarnissaat piumasaqaataasariaqarpoq ass. tunup kangerluani imal. sineriattoq ilaanni tassami eriagisassanik ulikkaarpoq ilivitoqqanik aammalu siulitta atortorisimasaannik, ujaqqanik erlinnartunik allarpassuarnillu. Naatsumik oqaatigalugu nakkutilliineq iluarsineqartariaqavippoq takornariartaatinuunnaangitsoq kisianni aamma tingerlaatilinnut nunatsinnut tikeraannavissunut.

Oqariartuutigiuarparput, imartatsinni sinerissamilu nakkutilliineq nunaqavissunik inuttaqartitsinikkut soorlu Coast Guard-inik pilersitsinikkut nakkutigineqartariaqartoq siunnersuut taanna nammineerluta qaqittareernikuugatsigu matumuuna Naalakkersuisunut kaammattuutingeqqipparput.

Imminut toquttarneq kinguaassiuutitigullu atornerluineq ajornarsiutitta annertunerpaat ilagaat, tassunga killittarneq amerlanerpaatigut pisarpoq aanngajaarniutinik soorlu imigassamik ikiaroorartumillu atuisimanikkut. Imminut toquttarneq eqqarsaatigalugu amerlanerpaat ilisimatitseqqaaratik ikiortissarsioqqaaratillu imminnut toquttarput. Inuit tassunga killittartut neriuteqalersissinnaasariaqarpagut sunami tamarmi

taartuinnaangilaq, inuuneq tunissutaammat erlinnarnerpaaq tamatta ammaffiginerusariaqarparput inoqammut ikiuisinnaaneq. Kinguaassiuutitigut atornerluinerup kinguneranik inuppasuit inuunerat aserorneqartarpoq, taakkunungali pinerliisimasut sakkukinnerpaamik pineqaatissinneqartarlutik, tamanna akuersaarneqarsinnaangilaq pineqaatisseeriaaserlu piaarnerpaamik sakkortusineqartariaqartoq isumaqarpugut.

Nunatsinni innuttaasut taama ikitsigaluta, meeqqanik angerlarsimaffiup avataanut millionerpassuit atorlugit inissiisarneq taamaattussaannartut ajoraluartumik isingineqalersimavoq tassa sumiginnaaneq annertoq tunngavia mangiarneqartariaqarluinnarpoq.

Soorlu oqaatigereeripput, inuunerluutitta annertuut ilagivaat ikiaroonartoq minnerunngitsumillu imigassaq, allaammi aanngajaarniutit sakkortunerujussuit atugaaleraluttuinnartut politiit ukiumoortumik nalunaarutaanni takuneqarsinnaavoq, taamaattumik katsorsaasut atorluartariaqarpagut apeqqutaatinnagu Minnesota Handlingimik ilinniarsimasuunersut, alternativ handlingimik ilinniarsimasuunersut allatulluunniit katsorsaasutut ilinniarsimasuunersut tassami tamaasa pisariaqartippagut. Tamaataattumik Siumup Inatsisartuutitaasa naalakkersuisut kaammattorusuppat katsorsaasunik siammasissumik atuinissaq qulakkeerneqassasoq.

Perorsaasut tusagassiortullu

Ukiut tamaasa Inatsisartuni ataatsimiikkaangatta perorsaasunik amigaateqarnerujussuaq eqqartortarparput annerusumilli aaqqiissuteqarsimanginnatta ajornartorsiut suli qaanginnilarput.

Nuna manna inuit tamat oqartussaaqataanerannik tunngaveqarpoq pissaanerillu pingasut ingerlatsinermi tunngaviupput. Pissaanerit pingasut akornanniippoq tusagassiuutit, tusagassiuuteqarneq tusiappat inuiaqatigiittut aamma tusialissaagut. Taamaattumik tusagassiortussaaleqinermik ajornartorsiut iliuuseqarfigineqartariaqarmat Siumumiik suleqataarusuppugut.

Oqartoqartaraluarpoq kattuffiit isumaqatiginninnialerpata tamakku isumaqatiginninniutissaasut angusalli pitsanngoriaammik malitseqartaraluartut ajornartorsiutit ima angitigipput killiffik isiginngitsuusaaginnarneqarsinnaanani inuiaqatigiinnut annertuumik eqquimmata. Assersuutigisigu ippassaaninguaq qallunaat naalagaaffiata ilinniakkat assigiinngitsut pingasut malunnaatilimmik aningaasarsiatigut immikkut iliuuseqarlutik qaffaaffigaat, taakkua inunnut sullissinermi toqqaannartumik attuumassuteqarmata, taamatut iliuuseqarneq matumuuna uanguttaaqq naalakkersuisunut eqqarsaatissiisutitut ingerlateqqikkusupparput.

Atuartitaaneq ilinniartitaanerlu

Meerartagut taamatta siunissamik qaamasumik kissaattarpagut, atualeraangata persuarsior tarpugut meerartagulli oqaatsinik allanik piginnaasakikkaangata innarluuteqarlutilluunniit taava ingerlariaqqinnissaat aporfissalernerqartarpoq. Taamaattumik inuusuttorpasuit ullumikkut ajoraluartumik unittooqqapput periarfissaqartitaanatillu.

Uani qinigaaffimmi ilinniartitaanermut naalakkersuisoq oqarpoq, ilinniarniarluni oqaatsit aporfijuunnaassasut ullumikkulli suli taanna anguneqanngilaq, una aasaq angajoqqaamit saaffigineqarpunga qitornaa GUX Nuummi tiguneqarsimagaluartoq kinguinngua saaffiginnittoqaqqissimavoq qallunaatut piginnaasai amigarmata tiguneqarneringalua atorunnaarsinneqartoq. Eqqarsarnarpoq nuna manna kalaallisut oqaluffiusoq qallunaat oqaasii pingartinneqarnerummata, nunatsinnimi innuttaasut kalaallisut oqalussinnaangitsut ajornaquteqanngitsumik GUX-imi ilinnialertarput soorlu qallunaatut oqaasillit imal. nunani allaniit nunatsinnut nunasisut. Taava sooq nunaqavissoq allanit ajornerusumik inissinneqassua? Ila tamakkua illersugaalertariaqarput! Sooq nunatsinni ilinniarfiit qaffasinnerfaat Ilisimatusarfik / Universitet kalaallisut oqaatsit ammaassimappagit ilinniarfiit allat taama ajornasaartigissappat? Kalaaleruna nunamini najugalik illersugaasussaasoq isiginnaartuuinnarani. Taamaattumik neriorsuut tamanna piaarnerpaamik piviusunngortinneqassasoq Siumumiik Ilinniartitaanermut naalakkersuisumut piumasarissavarput, qulakkeerneqartariaqarmat inuusuttatta pinngitsooratik ingerlariaqqiffeqarnissaat siunissami inuusutissarsiorlutik uppersaatigisinnaasaannik.

Sunali tamarmi taartuinaangilaq, ilinniartutik naammassisartut qujanartuik amerliartuinnarput taamaakkaluartoq naammassisut tamaasa ullumikkut atorfinitsissinnaaneq ajorpagut naak oqaasinnaaringaluarlugu "Ilinniarniaritsi ilinniarniaritsi" taamatut piumasagarutta, minnerpaamik kalaaleqatigut ilinniarsimasut atortariaqarpagut taamaangippammi ullumikkut innuttaasut 400 miss. nunatsinniik aallarartartut ikiliartornaviangillat. Immaqa atorfinitsitseriaaseq allaanerusoq eqquttariaqarparput ass. atorfinitsisarneq killilimmik qaqugorsuarmuunngitsoq ass. killilerlugit ukiut tallimat taava ukiut taakkua nallerpata naliliisoqaqqissaq atorfilik ingerlaqqissanersoq imal. kalaallimik taarserneqarsinnaanersoq? Imal. nuna manna inatsisitigut pisussaaffeqartariaqarpoq pinngitsoorani kalaaleq ilinniarsimasoq qinnuteqarpat atorfinitsissallugu. Atorfinitsitsisarneq eqqartortillugu Namminersorlutik Oqartussani atorfinitsitsisartut aamma qiviarneqartariaqarput, tassani issiasut kikkugaluarnersut minnerpaamik arnat angutillu naligiimmik issiasariaqarput aamma tamarmik kalaaliusariaqarput tamannami allanngortinngikkutsigu taava ukiorpassuit suli tassaneerusaarnissarput qularnangilaq.

Pituffik

Eqqaallatsiarpara ippassaaninguaq Inatsisartut Nunanut allanut sillimaniarnermullu ataatsimiititaliaat Amerikamiissimasoq. Angalanerup ilaani Capitol Hill-imi tassa inatsisartoqarfimmi Senatorit issittumik soqutigisallit naapikkatsigit apeqqutigisaat unaavoq, nunatsinni Pituffik Space Base-mik atuinerminnut qanoq annertutigisumik nunatut akiliisarnerlutik. Soorunami unneqqarissumik akineqarput, nunatsinnut toqqaannaq akiliuteqarneq ajortut taamaallaalli sulisuisa akileraarutaat nunatta karsianut tuttartut, allaallu Pituffimmi pisiassaataat Amerikamiik tikisinneqartartut naak nunatsinniik pilersorneqarsinnaagaluarlutik aamma suliffeqarfik kiffartuussinissamut isumaqatigiissuteqarfiusoq qallunaat suliffeqarfiutiginga. Soorunami eqqarsariaallappasippu, taamaattumik alloriaqqittariaqarpugut blok tilskudinik taaneqartartut qaqugorsuarmut kannguginagit taamaattussaannartullu isigalugit isumalluutigisinnaangilagut uffa taarsersugassagut taava taartissaannik nassaarniarluta ilungersuuteqarniarta taakkua Naalagaaffinngornissatsinnut aporfiusimappata.

Naalagaaffinngornissaq

Nunat nunasiaataasimasut FN inatsisai malillugit Free Association tunngavigalugu naalagaaffinngorsinnaapput, FN malittarisassaani allaqqavoq nunasiaateqarsimasup nunasiaatigisami naalagaaffinngornissaq kissaatigippagu ikiuttussaasut aporfilersuinatik. Ilaa 1953-mili periarfissaq tamanna uatsinnut unneqqarissumik periarfissatut Naalagaaffimmiik tikkuunneqarsimasuuppat ullumikkut sumummita killissimassagaluarpuq? Nammineq nunanut allanut isumaqatiginninniarsinnaalluta, avaqqutaarneqarata salloqittaarineqaratalu. Ullumikkummi avaqqutaarneqartarnerput naliginnaasusooq naammalerpoq, nunarput sapinngilaq nammineersinnaavoq. Immitsinnut sapertutut inissittuaannassagutta taava qaqugorsuarmut taamatut inisseqqanissaq qularnanngeqaaq. Partiit ilai oqalupput ajornartorsiuterpassuaqaratta susinnaanngitsugut, suna nuna naalagaaffik ajornartorsiuteqanngitsoq ilisimavarput? Nunarput naalagaaffinngorsinnaavoq nunanik allamik isumaqatigiissuteqarluni ila periarfissat amerlangaluaqaat.

Tunngaviusumik inatsisissaq aqutissat ilagiinnarpaat inatsisartut aaliangiiffiginikuusaat, taanna suliaq ilaasa unitsivinniarsaraat aningaasarpassuarnik atuiffioreermat taava allatuulli suliarujussuaq aningaasarpassuarnik nalilik eqqaavimmut ingiinnassuarput? Taamaaliortoqassappat inuiaqatigiinnut mitallernerussaaq akuersaarneqarsinnaanngitsoq. Suliaq annertoq naammassineqartariaqarmat Siumumiik siunnersuuteqarpugut innuttaasut peqataatinniarlugit paasisitsiniaasoqarlunilu tusarniaasoqassasoq ukiuni tulliuttuni marlunni.

Aningaasaqarneq

EU-mit isertittakkatta Blok tilskudeniik allaanerussutigaaq tapiissutaanngimmata kisiannili niueqatigiinnermik aallaaveqarlutik, taamaakkaluortoq isumaqarpugut EU-p pisassai uagut pissarsiatsinnut sanilliullugit anginerujussuusut. Taamaattumik aningaasat kaaviaartut uagut nammineq aqutatsinnik annertusartuarnissaat pisariaqarpoq.

Aningaasaqarnermut siunnersuisooqatigiit oqariartuutigaat nunatta aningaasaqarnera patajaatsorujussusooq tamanna tusarluarnarpoq sillimmartaartariaqarpugulli siunissaq qaninnerusooq eqqarsaatigalugu tassami qularnanngilluinnartoq unaavoq, aappaagu

ikummatissaq annertuumik akitsussammat allaat marloriaatinngorsinnaalluni tamannalu annerusumik iliuuseqanngikkutta inuiaqatigiinnut eqquerujussuarsinnaavoq.

Suliffeqarfiutigut ukiorpassuarni kisermaassiffiusumik ingerlanneqartut suli annerusumik ineriartorsinnaanitsinnut killiliisuusinnaasarput unammilleqatigiinnissamilli ammaasoqartillugu inuiaqatigiit aalassattarnerat piffissami kingullermi takuarput. Oqallittariaqarpugut ineriartorneq taamaattoq siunissami ingerlatiinnassaneripput, assersuutigiinnartigu RAL nunasiaataasimanitsinnik aallaaveqartumik ukiorpassuarni Dk kisiat aqqusaaqqaarlugu assartuineramik ingerlataqarpoq, soorunami qujanarpoq allanquineq ilorraap tungaanut saakkiartormat sulili toqqaannaq niueqateqarsinnaaneq eqartumik inissisimavoq ass. akitsinnut niueqateqarsinnaaneq maannakkut imaaliiallaannaq pisinnaangilaq piomassuseqarpugulli aporfiusut piassallugit.

Mittarfissuit

Mittarfissuit naammassinissaat aajunaralaannguanngorpoq, sulilu piareersimanata, taamaattumik aaliangiusimasariaqarparput aqussinnaasatsinnik nunatta ornigarneqarnissaa qulakkiissallugu. Nunami allamiunik tatineqariartorneq ersarissiaruinnartoq nunatsinni nunaqavissunik toqqissisimaffigineqanngilaq, nunaqavissut salliunneqassappata ineriartornermilu siuttooqataallutik taava pisariaqarpoq ineriartortitsinissamut aningaasaliissutit amerlanerusut qulakkiissallugit tamanna qulakkeerneqarsinnaavoq pisortatigoortumik aningaasaliissuteqarnikkut imaluunniit bank atukkiisarnikkut periarfissiineratigut. Assersuutigilara Folketingimi ilaasortaallunga, Tyrkiamukarnikuuvugut paasiniarlugu sooq PNB-a taama sukkatigisumik nunami tassani qaffakkiartornersoq. Taamani paasisarput unaavoq, Tyrkiarmiut aaliangersimapput innuttaasunut allanullu aningaasanik atukkiisarneq ammanerulersinniarlugu tamannarpiaavorlu siuariartupiloorsimanerannut tungavisoq, Siumumi isumaqarpugut ineriartortisinialuni atukkiisarneq ullumikkornit annerusumik iliuuseqarfigisariaqaripput.

Nunaqarfiit isorliunerusullu

Nunarput isorartoorujussuuvog, nioqqutissat nunaqarfinnut isorliunerusunullu ilaatigut tikittarput asioreerlutik taamaattumik nunatta iluani nammineq pilersorneq

annertusassallugu sanioqqunneqarsinnaangilaq ass. kujataaniik naatsiiat naatitallu annertusaaffigineqarsinnaapput aammali neqissaqarniarneq siuarsarlugu, eqqarsaatigeriartigummi puulukit neqerpassui ukiumummita qassi tonsi maanga tikisittarparput? Sooq uagut nammineq maani tunisassiarigutsigu? Immaqalu avannaani isorliunerusunilu containerinik naatitanik ineriartortitsinnaasunik pilersitsiortorluta.

Nunaqarfiit isorliunerusullu periarfissaat annertusarneqartariaqarput, kultoorikkut, timersornikkut, ilinniartitaanikkut, inuussutissarsiateqarnikkut allarpassuartigullu. Tamakkua ineriartortinneqassappata kommunit suleqatigineqarnissaat avaqqunneqarsinnaangilaq.

Naalackersuisut siulittaasuata oqalugiaammuni eqqaavaa inuusuttut najugassaat politikikkut sulissutigineqartut tamanna ajunngilluinnarpoq taamaattoq eqqaamaqqussavarput nunaqarfiit isorliunerusullu inuusuttunik qimararneqaannassangippata nunaqarfinni isorliunerusunilu inuusuttut najugassaannik ullumikkut naleqquttunik sanaartornissaq pingaartitanut ilaasariaqarluinnarmat.

Kultoori

Naalackersuisut siulittaasuata ammaalluni oqalugiarani oqaatigaattaq, kalaallit qimmiisa qimuttut ikiliartornerat kisianni qanoq iliuusissat ajoraluartumik tikinnagit.

Naluneqanngitsutut uani qinigaaffimmi siunnersuuteqarnikuuvunga nerukkaatissat akikillisaavigineqarnissaannut tunngasumik taamaattoq siunnersuut akuersaarneqarnikuunngilaq aammattaaq akit qaffakkiartorneranni nioqqutissanut akikillisaatissat tamakkiisumik ajoraluartumik atorneqarnikuunngillat. Siunnersuut alla qaqinnikuusara tassaavoq kalaallit qimmii qimuttut illersorniarlugit iliuusissatut naalackersuisut pilersaarusiussasut, siunnersuut taanna tunngavigalugu Taanna ukiaq manna naalackersuisuniik iliuusissaq qaqinneqartussaavoq pissanganarporlu paasissallugu naalackersuisut qanoq pilersaaruteqarnersut, soorlumi tamanna nukiginnarsisoq.

Nunatta katersugaasiviata toqqorsiveqarnikkut aqutissiuunneqarnissaa politikikkut pingaarnersiuiinermi inissinneqassasoq Naalackersuisuttaaq pilersaarutiminni oqaatigaat kisianni taamaakkaluortoq aningaasaliissutinik suli takunngilagut. Tamakkua

Naalakkersuisunut eqqumaffigeqqullugit manna oqallinneq aqputigalugu Siumumiik piumasarivarput.

Nunat allat

Nunat avannarliit aammalu Nunat avannarliit Killiit ukiuni arlalinni aalluppagut aningaasaleeqatigiittarnitsinni iluaqutigisarlugit soorlu ilinniartitaanikkut, kultoorikkut, niuernikkut allarpassuartigullu. Aap oqartoqarsinnaavoq nunasiaataanerup kalunneri ullumikkut sulii piusut nalilersortariaqarigut siunnersuisooqatigiiffiillu taamaattut ukiuni tulluuttuni ilaaffigiinnarnissaat pisariaqarnerisooq, taamatummi Naalakkersuisut siulittaasuut aamma aperivoq. Nalilersuinissaq Siumumiik isumaqatigaarput nunattalu avammut mattukkaluttuinnarnissaa kissaatiginnginnatsigu oqaatigissavarput kisianni nammineerluni ilaasortaasinnaanera soqutiginaruusoq isumaqarpugut, nunattami ilaasortaaffii taamaattut iluaqutiginnaappagit taava iluaqutigisariaqarpagut.

Ukiut qassissaa, akitsinnut ammanerulernissamik siunertaqarluta. Qaa kinguarsarunnaarluta suleqatigiinneq annerusoq aqputissiuunniartigu, Canada Amerikaluk periarfissanik ulikkaarput allaat Washington kisiat aallaaviginagu New York-imi atorfilittaqarnikkut annertusaasinnaavugut aningaasarsiornerusinnaanerput siunertaralugu.

Nunani assigiinngitsuni aallartitagut pikkorissut ulappupput, kisianni aperisariaqarpugut ilumut pisariaqarnerisooq EU-p iluani aallartitaqarfiit marluk annertuut pigisariaqarnerigut? Ilumut Danmarkimi aallartitaqarfik taama annertutigisooq pisariaqarfa? Immaqa Danmarkimi aallartitaqarfik taama annertutigisariaqanngilaq nunanili allani aallartitaqarfeqarneq nukittorsaaffiginerusinnaavarput.

Siumumiik taamatut oqaaseqarluta Inatsisartut oqallilluarnissaannik kissaallugit, Naalakkersuisut siulittaasuuta ammaalluni oqalugiaataanut taamatut oqaaseqarpugut.

Doris Jakobsen Jensen, Siumut